

בבוקר בקרתי בנען. לא הייתי במקום זה שלפני הסאורעות והשתלתי לראות את ההתקדמות הרבה בכל ענפי הספק וגידול הנקודה. במקום זה נתרכוזו חלוצים מ-32 ארצות, כמעט החצי מארצות גרמניות, האמריקאים לא נקלטו יפה וחלק גדול מהם חזר לאמריקה.

אם כי באתי לא לערוך אספה אלא לראות את המקום, לא יכולתי להצטרף בלי שיחה. בשיחה באה לידי ביטוי החרדה הרבה השוררת בקרב הנוער לאחר פרסום הספר הלבן וחוסר קו ברור בתנועה ובישוב, חוסר פעולות שיש בהן תשובה לסכנה הגדולה וחוסר התאמת כלי הארגון בהסתדרות הציונית, בישוב בהסתדרות העובדים ובמפלגה לצרכי שעת חירום. גם פה היה ברור, שהנוער דרוך וסובל מהסבוכה השוררת בצורת התנועה.

מסע נגשתי למחנה "הנוער העובד" הסעכד את אדמת הקהק'ל על יד גן-יבנה. זה מחנה עולים קטן במרחבי שדות. עובדים שם כ-10 בחורים וחוקים סכל ישוב. בדרך פגשתי עולה עם שני גאפירים הסובילים מים מגדרה למחנה. התמלאתי לנש שצדיין לא קרה שום אסון לא לעובדים במחנה ולא לשואבי טים בדרכים.

בין המחנה ובין הים שוכנת פלוגת צבא. אנשי המקום ספרו שאנשי הצבא ראו את ירידת העולים האחרונה באשקלון ולא הזריעו עד שקבלו פקודה מנכוח. הם נגשו אז לעולים, ליוו אותם מתוך יחס אנושי וגם נתנו לאחדים להתחמק.

אחר הצהרים חזרתי לתל-אביב. בררתי עם יוחנן את קני הריאורגניזציה של הארגון. דרשתי מסנו שלא יעזוב את תפקידו, אם כי הערכתי את הקשיים הגדולים, שהוא נתקל בהם בעבודתו הקשה. הוא הבטיח להסאר לטרות הכל על משרתו, אם יושם קץ לאגרזיה בתוך הארגון ויתמלאו הדרישות הסיניסליות המבטיחות את כושר פעולתו.

ב-5:00 באו אצלי רוקח וברט בשם נשיאות "כומר הישוב" ובמשך שתיים וחצי בררנו את השאלות השנויות במחלוקת בין ההנהלה ובין נשיאות כיפר הישוב.

רוקח הציע שהארגון יעמוד תחת פקודת נשיאות כופר הישוב, או איש אחד שימונה על ידי הנשיאות, כי תפקידו העיקרי של הארגון הוא לחזק את הבטחון של הישוב והחלק הגדול של התקציב ניתן על ידי כופר הישוב.

ברט לא הסכים להצעה זו, כי מעולת הארגון תלויה בקו הפוליטי של ההנהלה, וההנהלה היא המוסד העליון של התנועה ואין להזקיק את הארגון מסכנות של ההנהלה. אולם, לא יתכן שההנהלה בלבדה תנהל את הארגון, יש צורך לשתף את הישוב על ידי נשיאות כופר הישוב, וחציע שההנהלה תשלח בא-כוח אל נשיאות כופר הישוב ויחד יפקחו על הארגון. במקרה שיהיו חילוקי דעות תכריע דעת ההנהלה; ואם נשיאות כופר הישוב לא תסכים - יהיה עליה להתפטר.

הודעתי, שאיני יכול לקבל לא הצעת רוקח ולא הצעת ברט. הצעת רוקח היא אסנה יותר הגיונית ומעשית, אבל היא בלתי אפשרית מבחינה פוליטית ומרינציפיונית. והצעת ברט היא גם לא מעשית וגם לא הגיונית. שתי רששיות אינן יכולות לשמש בערבוניה, ביחוד בפעולה זו. תפקיד הארגון הוא להגן על חיינו ועל זכויותינו. הגנה זו כרוכה בשאלות פוליטיות, שרק המוסד העליון של התנועה מוסמך לקבוע אותן. אין ההנהלה אורגן<sup>37</sup> של התנועה בחו"ל, אלא ההנהלה מייצגת גם את הישוב, אם גם לא בסאה אחוז.

המלחמה הפוליטית על זכויותינו נפטרה להנהלה לא רק מטעם התנועה בחו"ל אלא גם מטעם הישוב. נשיאות כופר הישוב מוסמכת מטעם הועד הלאומי לפקח על הארגון - סמכות זו שהיתה מקודם לוועד הלאומי עצמו -, אולם הארגון כפוף להנהלה ומקבל הוראות מסנה. זו היתה החוקה כל הזמן, ופחות מאשר בכל זמן אחר יש לשנותה עתה כשלארגון יש - לאחר פירסום הספר הלבן - תעודה פוליטית ברורה במידה יותר גדולה מאשר היה לו עד עכשיו.

רוקח ערער על העמדה<sup>41(1)</sup> בשם תורמי כופר הישוב. נשיאות כופר הישוב הם נאסני התורמים. אם ההנהלה תתן הוראה שכמה מהתורמים לא תהא דעתם נוחה מסנה, יבואו לנשיאות וישאלו אותם: איפה הייתם אתם, הלא אנחנו מסכנו עליכם, ולא יתכן שנשיאות כופר הישוב, הנאסנת מטעם התורמים, לא תהא הקובעת את קו הפעולה של הארגון.

עניתי: (א) בכסף בלבד עוד אי אפשר לקנות מרות על הארגון. כי אם יש להתחשב עם רצון התורמים - יש להתחשב גם עם רצון השורה. השורה לא תסכים להיות כפופה לתורמי הכסף. גם הם נותנים דבר-מה - את חיייהם, והם רוצים לשרת את העם ולא את התורמים בלבד. (ב) אני חולק על ההנחה

התורמים אינם שומכים על ההנהלה, אלא רק על נשיאות כופר הישוב. כמו בתנועה הציונית יתכנו חילוקי דעות בקרב התורמים של כופר הישוב, אולם רוב ההכנסה של כופר הישוב אינו בא מתרומות גדולות אלא מצרויות של ההמונים. אילו היין עושה סטאל בקרב הציבור הרחב, הסתתפים בהכנסות כופר הישוב, היו בוודאי מוצאים בתוכם חילוקי דעות הסתגלים גם בציבורים אחרים בישוב, אבל אם תעמוד בפניהם השאלה על איזה סוסר הם שומכים בסתן הוראות פוליטיות, אם על נשיאות כופר הישוב שלא נבחרה לסם כך או על ההנהלה, שהיא הוססכה גם על ידי התנועה הציונית בעולם וגם על ידי שלושת רבני הישוב בארץ לנהל את הפעולה הפוליטית, אין לי ספק, שהרוב הטכני של תורמי כופר הישוב יתנגד לקביעה המדינית של כופר הישוב וידרשו את סרות ההנהלה.

גם מבחינת הרצון של התורמים, גם מבחינת הרצון של הארגון וגם סתוך הצרכים הפוליטיים יש הכרח שגם להבא יהיה הארגון כסוף לסרות ההנהלה ויקבל את ההוראות מסנה. אולם נשיאות כופר הישוב לא תהיה רק אוספת כספים, אלא היא גם תקבע את התקציב וגם יהיה לה סיקוח כללי על הארגון, והמפקדה של הארגון תהא מורכבת מנציגות פריסטית, שיהיה לה אסון של כל החוגים בישוב ומראש המפקדה, שיטונה על ידי ההנהלה ויקבל הוראות סאת ההנהלה.

רוקח הציע אז: אולי תחיה הנהלה של שלושה: אחד - בא כוח ההנהלה, אחד - בא כוח נשיאות כופר הישוב, אחד - בא כוח המפקדה. אמרתי שהצעה זו גרועה עוד מהצעת ברט. אז הציע רוקח שנשיאות כופר הישוב, כולה, תבוא ביום ג' בנוקר לירושלים ושם נגיע למסקנות סופיות.

---

בערב ביררתי עם עסקני העליה הצרכים והאפשרויות של הגברת העליה בימים הקרובים. חובר שבאמצעים הקיימים אין להמשיך את העליה. בלי הון השקעה, גם בשביל סידורים בחו"ל וגם בשביל סידורים בארץ, קשה להמשיך את העבודה. ההנהלה תדרש להקציב סכומים גדולים לרכישת סירות /להתקשרות עם בעלי האניות.

---

2876

ב-9:00 בערב בא אצלי גשטיין, מהרבידוניסטים. הוא הודיע לי, שלא רצה לקבל סנדט רשמי מספלותו, אולם בא לדבר אתי בידיעת הספלות. בישוב יש תפיסה ריבולוציונית ואופוזיציונית. כולם מתנגדים ל"מססלה" הקיימת. הכוונה לא למססלה האנגלית אלא למססלה היהודית, כביכול, להנהלה הציונית. יש דרישה כללית להקים הנהלה חדשה, ואם כי אני הייתי ראש "המססלה הישנה", הרי בכל הרשימות שמסדרים חוגים שונים נמצא גם שמי. גם מפלגתו - לרבות המכסים ליסטים שבה - רוצה שאני אשאר, והוא בא להציע לי, שאני אסדר רשימה של הנהלה חדשה, שיהיה בתוכה גם רביזיוניסט ותיקיף את כל חוגי הישוב. שאלתי: מה לדעתו צריכה לעשות המססלה החדשה ואם חבריו יישמעו לה. הוא אמר, שהוא מקוה שז'בוטינסקי יסכים לרשימתו, שאני אסדר ואז חבריו יישמעו לה.

שאלתי: אם גם אלה שעשו את המעולה בביר אדם גם הם יישמעו. הוא ענה, שמעולה זו נעשתה בלי ידיעת ז'בוטינסקי והוא אינו יכול להבטיח שגם אלה יקבלו את המסמעת, אבל הוא מאמין ש-90% יקבלו. ואשר למעולה - הוא חושב - שהנהלה זו תמנה ועדים בכל הארצות והם יפעלו.

שאלתי, מה הם יפעלו. ענה, עכשיו צריכה להיות דיקטטורה והם יעשו כל מה שנחוצ. שאלתי: איך יתכן, שאנחנו נמנה דיקטטורה על יהדות אפריקה או על יהדות אנגליה. אמר: תהיה דיקטטורה בארץ. על שאלתי, מה לדעתו צריכה לעשות הדיקטטוריה בארץ, ענה: זה אתה צריך לדעת.

ב-10:00 בערב באה אצלי משלחת מהתאחדות הציונים הכלליים: סוסינזון, רפפורט וקולודני.

הם הודיעו בשם חבריהם, שהם מגנים וסוללים את הנסיונות השונים הנעשים בארץ לשם הקמת "ועד עליון" ולחתור תחת סמכות ההנהלה, אולם הם קובלים על שתיקת ההנהלה. מדוע אין מסבירים לישוב את עמדת ההנהלה. בישוב יש סבוכה רבה, והיא לא רק פרי אנשי זדון, אלא היא שוררת גם בכמה חוגים ישרים שבאסת אינם יודעים מה עושה ההנהלה ומה יש בדעתה לעשות.

אמרתי להם שבמידה שהנהלה יכולה לדבר בסומני, היא הגידה את דבריה בגילוי הדעת שפרסמה ביום פרסום הסדר הלבן. מי שידע לקרוא יבין למה התכוונה הנהלה. יותר מזה אין הנהלה יכולה להגיד <sup>בכיוון</sup> לצדדו כועד הפועל הסומנים נאמרו דברים ברורים יותר והם גם אושרו על ידי הוועד הסומני. בכיוון זה אנחנו פועלים. לא בכל הצליחו עד עכשיו, כי ההצלחה תלויה לא רק ברצון ובשיטה אלא גם באמצעים ובמסיבות חיצוניות שאין לנו עליהן שליטה. עיקר הפרוגרמה שלנו אצטר למצות בשלושה דברים: (א) עליה, (ב) התישבות, (ג) ארגון כוח צבאי יהודי. על כל שלושת הדברים האלה אין הנהלה יכולה להכריז בגלוי ואטור להכריז עליהם אלא יש רק לבצע. הביצוע נעשה בשטח היכולת הכספית. סגנון עם כל חלקי הישוב עכשיו דרוש, אבל סגנון זה אפשרי לא על ידי העתונות אלא בשיחות פרטיות עם חוגים שונים בישוב. דבר זה נעשה במשך כל השבועיים. הנהלה נפגשה עם כמה וכמה משלחות, לא רק עם אלה שהכריזו על עצמן בקולי קולות בעתונות, אלא גם משלחות שלא הודענו עליהן כלל: סכל חוגי הנוער, סארגוני הספורט ומחוגים אחרים בישוב. המשלחת סאלה לעמדתנו ביחס לשיחות שהתקיימו בשבוע האחרון בתל-אביב על דבר הקמת ועדת החמשה.

אמרתי להם, שהדבר נעשה בלי ידיעת הנהלה ובלי השתתפותה, אולם כפי שנמסר לנו נחלקת החמשה בתוכה בדבר קו הפעולה גם ביחס למסעלה וגם ביחס לערבים. סמילנסקי ורוקח הם נגד כל פעולה מסתית שלא תהא לרצון המסעלה. רוטנברג בעד פוליטיקה ערבית שהנהלה לא תוכל לסמוך עליה. ואם כי ביינו מקבלים בברכה כל נסיון למשוך כוחות חדשים נוספים לפעולה הכלכלית והפוליטית, הרי צירוף זה של הכוחות תלוי בתנאי אחד: ביצוע תכנית הפעולה העולה להכשיל <sup>מדיניות</sup> הסדר הלבן. בנקודה זו הנהלה ~~זו~~ בכל אופן לא תסכים <sup>ההנהלה</sup> לשום <sup>ההנהלה</sup> פעולה. במידה שאפשרי שיתוף בשטח הגברת הכוח הכלכלי של הישוב - תאמץ הנהלה את השיתוף הזה, אולם היא תתנגד להרכבת מוסדות שתפקידם יהיה לעכב את הפעולות המלחמתיות.